

NEWSLETTER

jún 2024

1 / 2024

ÚVODNÉ SLOVO

Vážené dámy a páni,
na MŽP SR vítame s veľkým potešením, že dnes sa Vám dostáva prvé vydanie nového Newslettera SAŽP, ktorým SAŽP otvára novú cestu pre sprostredkovanie viacerých dôležitých a zaujímavých informácií z oblasti zmeny klímy a predovšetkým adaptácie na zmenu klímy. Poznávanie príčin a dôsledkov zmeny klímy bude vždy dôležitou etapou v motivovaní nášho správania sa zameraného na riešenie súvisiacich problémov. Komunikácia o adaptácii na zmenu klímy je teda aj o vzdelávaní a mobilizácii verejnosti, aby podporovala a prijímala vhodné opatrenia. Mierne expresívne povedané - každý môže zohrávať úlohu zvýšením svojho hlasu, zdieľaním riešení a obhajovaním pozitívnej

zmeny - formovanej rôznymi skúsenosťami, kultúrnym kontextom a základnými hodnotami. Vieme, že aj malé činy v prospech riešení zmeny klímy sú dôležité. Prichádzajúci Newsletter, toto vydanie a všetky jeho ďalšie vydania nám však pomôžu ukázať, nielen že „každá maličkosť trochu pomôže“ - ale že tieto zmeny sú súčasťou procesu, ktorý bude zahŕňať aj ambicióznejšie riešenia adaptácie na zmenu klímy ako vo verejnej tak aj v súkromnej sfére. Prajeme Vám príjemné chvíle strávené s takto koncipovaným Newsletterom.

Jozef Škultéty

Poverený vykonávaním funkcie generálneho riaditeľa
sekcie zmeny klímy a ochrany ovzdušia

Riaditeľ odboru globálnej politiky zmeny klímy a adaptácie
Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Vážení čitatelia,
dovoľte mi predstaviť Vám bližšie úvodné číslo Newslettera zameraného na problematiku adaptácie na zmenu klímy. Ide o jeden z výstupov, ktoré v tejto oblasti na základe poverenie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky zabezpečuje v rámci svojho Plánu hlavných úloh Slovenská agentúra životného prostredia.

Cieľom Newslettera bude v pravidelných časových intervaloch informovať odbornú, ale aj laickú verejnosť o aktuálnych trendoch v tejto problematike z medzinárodného, národného ale aj regionálneho a lokálneho pohľadu. Priblíži informácie o vývoji v oblasti politik, stratégií, koncepcií, ale aj o praktických

riešeníach či už vo forme projektov alebo konkrétnych realizovaných adaptačných opatreniach. Súčasťou budú informácie za oblasť výchovy a vzdelávania a rovnako aj informácie o potenciálnych možnostiach financovania adaptačných opatrení. Rovnako Vás budeme informovať aj o ďalších aktuálnych informáciách vo väzbe na prevádzku webovej platformy www.klima-adapt.sk.

Dúfame, že Newsletter sa pre Vás stane cenným zdrojom informácií a v prípade námetov a návrhov na rozšírenie jeho obsahu nás neváhajte kontaktovať.

Juraj Moravčík

Generálny riaditeľ

Slovenská agentúra životného prostredia

Vážení čitatelia,
tvorba politik a procesov by mala byť na regionálnej, národnej aj európskej úrovni podporená relevantnými údajmi. Monitorovať počasie, podnebie, čistotu ovzdušia, povrchové a podzemné vody na území Slovenska je hlavnou úlohou Slovenského hydrometeorologického ústavu (SHMÚ). Sledujeme stav týchto zložiek prírodného prostredia a na základe historických údajov vyhodnocujeme ich vývoj. Zároveň modelujeme ich budúce scenáre a tak vytvárame podkladovú bázu aj pre oblasť hodnotenia a výskumu zmeny klímy. Vhodné adaptačné, ale aj mitigačné opatrenia musia byť navrhnuté tak, aby priniesli pozitívny výsledok, a aby splnili svoj účel. Na SHMÚ máme odborné kapacity, ktoré sa venujú analýzam stavu a vývoja počasia, podnebia, emisií a vôd na Slovensku. Na základe rôznych emisných scenárov dokážeme modelovať predikcie zmeny klímy na našom území. Takto napomáhame k hodnoteniu mitigačných opatrení, ako aj možných adaptačných opatrení.

Pomáhame tiež kvantifikovať ich vplyv a dôsledky. Veríme, že naše údaje a odborné znalosti pomôžu pri príprave tých správnych krokov, aby prebiehajúca zmena klímy mala čo najmenší dôsledok na zdravie ľudí, kvalitu života, prírodné prostredie a ekosystémy, ekonomiku a hospodárstvo Slovenska. Mnohé aktivity, ktoré sú prezentované v tomto prvom vydaní nového Newslettera SAŽP, boli riešené v spolupráci s SHMÚ. Pre niektoré sme poskytli údajovú základňu a relevantné scenáre zmeny klímy. Mnoho štúdií a strategických dokumentov sme podporili našou odbornosťou formou konzultácií, recenzií, či pripomienkovaním materiálov. Veríme, že aj tento formát informácií bude prinášať novinky, ktoré širokej verejnosti predstavujú nové nápady, technológie a riešenia problematiky adaptácie na zmenu klímy.

Vasil Penev

Generálny riaditeľ

Slovenský hydrometeorologický ústav

NOVINKY NA MEDZINÁRODNEJ ÚROVNI

■ Závěry medzinárodnej konferencie OSN o zmene klímy (COP 28) a prípravy COP 29

Od 30. novembra do 13. decembra 2023 sa v Spojených arabských emirátoch konala medzinárodná konferencia OSN o zmene klímy označovaná ako COP28. Za hlavný výstup tohto dvojtýždňového rokovania zástupcov skoro dvoch stoviek krajín sa označuje rozhodnutie o tzv. Globálnom hodnotení doterajšieho plnenia Parížskej dohody. Štáty sa dohodli na potrebe hlbokého, rýchleho a trvalého zníženia emisií skleníkových plynov v súlade s trajektóriami vedúcimi k neprekročeniu globálneho oteplenia o 1,5 stupňa Celzia. V rozhodnutí sa vyzývajú krajiny, ktoré pristúpili k Parížskej dohode, aby zabezpečili, že ich ďalšie tzv. národne určené príspevky budú obsahovať ambiciózne ciele znižovania emisií v rámci celej ekonomiky a pokrývať všetky skleníkové plyny, sektory a kategórie a budú v súlade s obmedzením globálneho oteplovania na 1,5 stupňa Celzia. Niektoré štáty, komentátori či experti toto rozhodnutie oslavne nazvali ako „začiatok konca fosílnych palív“.

Z hľadiska adaptácie bolo kľúčovým prijatie Rámca pre globálny cieľ pre adaptáciu, ktorý má usmerňovať implementáciu tohto cieľa zakotveného v Parížskej dohode. Rámec je založený na uskutočnení hodnotenia dôsledkov zmeny klímy, zraniteľnosti a rizík (do roku 2030), zavedení systémov včasného varovania (do roku 2027), podpore klimatických informačných služieb pre znižovanie rizika a systematické pozorovanie (do roku 2027), prijatí a implementácia národných adaptačných plánov (do roku 2030). Obsahuje

taktiež tematické ciele ako napríklad cieľ znížiť dôsledky zmeny klímy na ekosystémy a biodiverzitu či zrýchliť využívanie adaptačných riešení založených na prírode a ekosystémoch. V súčasnosti sa pracuje na indikátoroch na meranie globálneho pokroku v oblasti adaptácie.

Viac informácií nájdete v [materiáli](#), ktorý dňa 21. februára 2024 vzala vláda SR na vedomie.

Tohtoročný COP29 sa bude konať v Azerbajdžane od 11. do 22. novembra 2024. Na zabezpečenie procesu, ktorý je transparentný, nestranný a inkluzívny, predsedníctvo COP 29 vypracovalo plán založený na dvoch vzájomne sa posilňujúcich pilieroch s cieľom zvýšiť ambície a umožniť aktívne konať v prospech riešení zmeny klímy.

Súčasťou tohtoročnej prípravy svetového spoločenstva na COP29 boli zasadnutia podporných orgánov Rámcovej dohody OSN o zmene klímy v sídle jeho sekretariátu v Bonne v prvej polovici júna 2024.

Podrobnejšie informácie o výsledkoch júnového zasadnutia ako aj ďalšie súvisiace informácie sa dajú nájsť na tomto [odkaze](#).

Azerbajdžan zriadil pre účely prípravy na COP29 ako aj na podporu organizovania účasti delegácií samostatný [webový portál](#).

■ **Európske hodnotenie klimatických rizík (European Climate Risk Assessment) (EUCRA)**

Európska environmentálna agentúra (EEA) publikovala v marci 2024 správu **Európske hodnotenie klimatických rizík**. Správa vychádza z existujúcej vedomostnej základne o dôsledkoch zmeny klímy a rizikách pre Európu a dopĺňa ju, vrátane nedávnych správ Medzivládneho panelu o zmene klímy (IPCC), Služby monitorovania zmeny klímy programu Copernicus (C3S) a Spoločného výskumného centra Európskej komisie (JRC), ako aj výsledkov projektov v oblasti výskumu a vývoja financovaných EÚ a národných hodnotení klimatických rizík. Správa je dostupná na nasledovnom [linku](#).

Podľa záverov správy je Európa najrýchlejšie sa otepľujúcim kontinentom na svete a klimatické riziká ohrozujú jej energetickú a potravinovú bezpečnosť, ekosystémy, infraštruktúru, vodné zdroje, finančnú stabilitu a zdravie ľudí. Mnohé z týchto rizík už dosiahli kritickú úroveň a bez okamžitých a ráznych opatrení by sa mohli stať katastrofickými.

■ **Európska platforma adaptácie na zmenu klímy – Climate-ADAPT**

Európska platforma adaptácie na zmenu klímy – **Climate-ADAPT** je prevádzkovaná EEA s podporou Európskeho tematického centra pre dôsledky zmeny klímy, zraniteľnosť a adaptáciu na zmenu klímy (ETC/CCA).

Zameriava na podporu Európy pri prispôbovaní sa zmenám klímy a pomáha používateľom pri prístupe a zdieľaní údajov a informácií o:

- Očakávaná zmena klímy v Európe
- Súčasná a budúca zraniteľnosť regiónov a sektorov
- Adaptačné stratégie a opatrenia na úrovni EÚ, vnútroštátne a nadnárodné
- Prípadové štúdie a potenciálne možnosti adaptácie
- Nástroje, ktoré podporujú plánovanie v oblasti adaptácie.

[Platforma](#) poskytuje kvalitné overené informácie, ktoré je možno ľahko vyhľadávať.

**Climate
ADAPT**

SHARING ADAPTATION
KNOWLEDGE FOR
A CLIMATE-RESILIENT
EUROPE

POLITIKA ADAPTÁCIE NA ZMENU KLÍMY NA NÁRODNEJ ÚROVNI A JEJ IMPLEMENTÁCIA

■ Prehľad národných dokumentov adaptácie na zmenu klímy

● **STRATÉGIA ADAPTÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA ZMENU KLÍMY – AKTUALIZÁCIA (2018)**

Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy – aktualizácia, bola schválená uznesením vlády SR č. 478/2018.

Jej hlavným cieľom je zvýšenie odolnosti a zlepšenie pripravenosti SR čeliť nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy a ustanovenie inštitucionálneho rámca a koordinačného mechanizmu na zabezpečenie účinnej implementácie adaptačných opatrení na všetkých úrovniach a vo všetkých oblastiach. K dosiahnutiu hlavného cieľa adaptácie by malo prispieť naplnenie čiastkových cieľov, ktorými sú: zabezpečenie aktívnej tvorby národnej adaptačnej politiky, implementácia adaptačných opatrení a monitoring ich účinnosti, posilnenie premietnutia cieľov a odporúčaní adaptačnej stratégie v rámci viacúrovňovej správy vecí verejných a podpory podnikania, zvyšovanie verejného povedomia o problematike zmene klímy, podpora synergie medzi adap-

tačnými a mitigačnými opatreniami a využívanie ekosystémového prístupu pri realizácii adaptačných opatrení a podpora premietnutia cieľov a odporúčaní Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj, Rámčového dohovoru OSN o zmene klímy a Parížskej dohody.

Z hľadiska adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy sú za kľúčové oblasti a sektory považované: horninové prostredie a geológia, pôdne prostredie, prírodné prostredie a biodiverzita, vodný režim v krajine a vodné hospodárstvo, sídelné prostredie, zdravie obyvateľstva, poľnohospodárstvo, lesníctvo, doprava, cestovný ruch, priemysel, energetika a ďalšie oblasti podnikania a oblasť manažovania rizík.

Dokument je dostupný na tomto [linku](#).

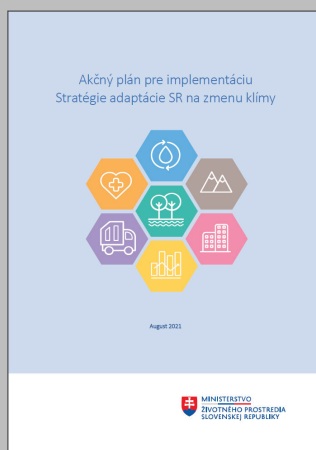
● **AKČNÝ PLÁN PRE IMPLEMENTÁCIU STRATÉGIE ADAPTÁCIE SR NA ZMENU KLÍMY (2021) (NAP)**

NAP bol schválený uznesením vlády SR č. 476/2021. Má za cieľ prostredníctvom implementácie prierezových a špecifických adaptačných opatrení a úloh zvýšiť pripravenosť Slovenska na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy.

V NAP boli identifikované krátkodobé ciele na obdobie rokov 2021 – 2023 a strednodobé na obdobie rokov 2024 – 2027. Pre potreby dosiahnutia cieľa je definovaných 5 prierezových opatrení, ktoré sú zamerané na zlepšenie implementačného rámca, podporu vedy a výskumu v oblasti adaptácie na zmenu klímy, vytvorenie efektívneho systému krízového manažmentu a riešenia extrémnych udalostí, ako sú povodne a požiare, podporu zelenej

infraštruktúry, ako aj na podporu vzdelávania a informovanosti. Na tieto opatrenia nadväzuje 18 úloh. Jadrom NAP je 7 špecifických oblastí: ochrana, manažment a využívanie vôd, udržateľné poľnohospodárstvo, adaptované lesné hospodárstvo, prírodné prostredie a biodiverzita, zdravie a zdravá populácia, sídelné prostredie a technické, ekonomické a sociálne opatrenia. NAP si môžete prečítať na tomto [linku](#).

Slovenská republika definuje adaptáciu na zmenu klímy ako svoju prioritu aj v [Stratégii environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 – Zelenšie Slovensko](#).

■ Medzirezortná Pracovná skupina pre adaptáciu

Operatívna koordinácia implementácie strategických adaptačných dokumentov prebieha prostredníctvom **Pracovnej skupiny pre adaptáciu (PSA)**. Členstvo PSA tvoria nominovaní zástupcovia relevantných ústredných orgánov štátnej správy, samosprávnych orgánov, odborných organizácií, akademickej obce, mimovládnych organizácií a iných zainteresovaných skupín.

Táto pracovná skupina sa zaoberá riešením tém súvisiacich napr. so strategickým nastavením témy zmena klímy s dôrazom na potrebu zavádzania legislatívnych, strategických a praktických krokov tvoriacich prostredie pre aplikáciu vhodných adaptačných opatrení. Stretáva sa 1 – 2 x ročne, v prípade potreby aj v menších operatívnych tematických skupinách. Členstvo v PSA je **neformálne**, revízia členov prebieha podľa aktuálnej potreby.

V rámci PSA prebieha monitorovací proces plnenia jednotlivých adaptačných opatrení/úloh, ktoré definuje **NAP**. Pre každú úlohu je pridelený indikátor/indikátory, gestor, zdroj financovania a termín plnenia. Jednotlivé úlohy sa vyhodnocujú v súlade s nastavenými termínmi ich plnenia na ročnej báze, a teda prostredníctvom PSA. Tá je tiež pravidelne informovaná o sledovaných indikátoroch plnenia NAP a bude sa spolupodieľať na **príprave novej národnej adaptačnej stratégie a jej NAP**.

Na základe monitorovania ukazovateľov jednotlivých oblastí a úloh bude PSA priebežne vyhodnocovať riziká plnenia NAP a bude navrhovať postupy na elimináciu týchto rizík. Aktuálne MŽP SR na základe priebežných vyhodnotení členov PSA sfinalizovalo **Informáciu o dosiahnutom pokroku pri plnení krátkodobých cieľov NAP (2021 – 2023)** a predložilo ju na rokovanie vlády SR (jún 2024).

■ Vyhodnotenie krátkodobých cieľov NAP (2021 – 2023)

Vláda Slovenskej republiky na svojom zasadnutí dňa 26.6.2024 vzala na vedomie materiál [Informácia o dosiahnutom pokroku pri plnení krátkodobých cieľov Akčného plánu pre implementáciu Stratégie adaptácie SR na zmenu klímy \(NAP\)](#).

Informácia poukazuje na dosiahnutý pokrok pri plnení krátkodobých cieľov NAP a hodnotí efektívnosť procesu implementácie prierezových adaptačných opatrení a špecifických adaptačných opatrení v oblasti: **ochrana, manažment a využívanie vôd, udržateľné poľnohospodárstvo, adaptované lesné hospodárstvo, prírodné prostredie a biodiverzita, zdravie a zdravá populácia, sídelné prostredie a technické, ekonomické a sociálne opatrenia**.

Implementácia **NAP** je približne v polovici obdobia platnosti dokumentu (2021 – 2027) a z predloženej Informácie vyplýva, že tento plán je **jedným z relatívne účinných nástrojov na zabezpečenie pokroku v oblasti adaptácie**.

Slovenská republika zlepšuje svoju pripravenosť na súčasné a očakávané dôsledky zmeny klímy a podnikla už viaceré kroky na zahrnutie adaptácie do svojich vnútroštátnych plánov a programov. Zo správy Európskeho posúdenia klimatických rizík (EU-CRA), kde sa podrobne opisujú kľúčové klimatické riziká hroziace Európe však vyplýva, že **všetky krajiny EÚ, vrátane Slovenska, budú musieť implementovať ďalšie, často aj razantnejšie aktivity v prospech adaptácie na zmenu klímy**.

■ Príprava novej národnej stratégie adaptácie na zmenu klímy – TSI projekt

Po schválení žiadosti Ministerstva životného prostredia SR spustila Európska komisia koncom roka 2023 projekt financovaný z Nástroja technickej pomoci (Technical Support Instrument – TSI), ktorý je zameraný na prípravu výstupov súvisiacich s novou národnou adaptačnou stratégiou, budovanie kapacít a komunikáciu s verejnosťou o problematike adaptácie na zmenu klímy.

Aktivity projektu sa sústreďujú predovšetkým na:

- Posúdenie politik adaptácie na zmenu klímy a súčasného rámca riadenia, ktoré bude podporené poznatkami z rozhovorov so zainteresovanými stranami.
- Analyzovanie klimatických rizík a zraniteľnosti, vrátane prezentácie týchto zistení počas seminára so zainteresovanými stranami.
- Vypracovanie návrhu novej adaptačnej stratégie, vízií a odporúčaní pre akčný plán a implementačný mechanizmus.

- Sériu osvetových aktivít zameraných na kľúčové zainteresované strany a širokú verejnosť, vrátane prezenčných podujatí v každom regióne Slovenska.
- Návrh a pilotnú realizáciu vzdelávacieho programu v oblasti adaptácie, čo zahŕňa odporúčania pre postgraduálny vzdelávací program, školenia pre zainteresované strany, ako aj komunikačné aktivity na informovanie občanov.

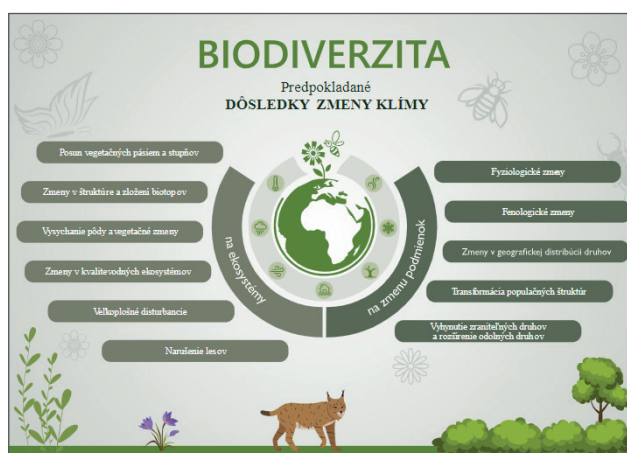
Realizáciou projektu bolo poverené konzorcium medzinárodných a slovenských expertov - Trinomics, AARC, Fresh Thoughts, alpS Consulting a Inštitút pre klímu a rozvoj (KRI). Projekt sa realizuje v úzkej spolupráci s MŽP SR a zatiaľ má za sebou úvodnú fázu a analýzu súčasných adaptačných politík a riadiacich mechanizmov.

V súčasnosti sa experti z konzorcia venujú hodnoteniu klimatických rizík pre Slovensko, ktoré zohľadňuje najnovšie prístupy k tejto problematike, najmä šiestu hodnotiacu správu Medzivládneho panelu OSN pre zmenu klímy (IPCC). V dňoch 18. a 19. júna 2024 sa na pôde MŽP SR uskutočnili diskusie s odborníkmi a zainteresovanými stranami, ktoré boli tematicky rozdelené do 15 sektorov a sú dôležitou súčasťou takéhoto hodnotenia. Aktuálne sa sumarizujú poznatky a pohľady, ktoré počas týchto dvoch dní a 15 stretnutí odzneli.

■ **Národná platforma o adaptácii na zmenu klímy**

Národnú [platformu](#) prevádzkuje Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP) na základe poverenia a v úzkej súčinnosti s MŽP SR a v spolupráci so Slovenským hydrometeorologickým ústavom.

Cieľom tejto platformy je sprístupňovať informácie k problematike adaptácie na zmenu klímy pre laickú i odbornú verejnosť so zameraním na národnú ale aj regionálnu a lokálnu úroveň s potenciálom do budúcnosti rozširovať svoj obsah a stať sa súčasťou plánovaného informačného systému pre poskytovanie klimatických informácií. V súčasnosti obsahuje vybrané informácie o prejavoch a ohrozeniach vyplývajúcich zo zmeny klímy, predpokladaných dôsledkoch na vybrané sektory, adaptačné opatrenia ale aj napríklad informácie o finančných mechanizmoch zameraných na znižovanie dôsledkov zmeny klímy.

■ **Správa o priebežnom stave plnenia prijatých medzinárodných záväzkov SR v oblasti zmeny klímy za roky 2019 – 2023**

Táto správa bola predložená MŽP SR na rokovanie vlády SR, ktorá ju dňa 3.4.2024 vzala na vedomie. Správa poskytuje **komplexný prehľad o vývoji v oblasti politiky zmeny klímy na medzinárodnej, európskej i národnej úrovni za uvedené obdobie**. Zhodnocuje plnenie redukčných záväzkov znižovania emisií skleníkových plynov, ako aj národný pokrok pri zavádzaní a plnení adaptačných opatrení. Správa konštatuje, že pre Slovenskú republiku je potrebné naďalej sledovať vývoj rokovaní o globálnej klimatickej politike a aktívne sa do nich zapájať, ako aj participovať na práci v expertných štruktúrach či už OSN alebo ďalších medzivládnych organizácií ako OECD a na tvorbe klimatickej politiky EÚ. Nemenej dôležitou je aj tvorba a implementácia národnej klimatickej politiky s cieľom plnenia záväzkov vyplývajúcich z Parížskej dohody a prispievania ku globálnemu boju proti zmene klímy.

Správa v plnom znení je dostupná na tomto [linku](#).

Metodické usmernenia „Metodiky pre hodnotenie klimatických rizík spojených s nepriaznivými dôsledkami zmeny klímy“

V rámci projektu financovaného z Operačného programu Kvalita životného prostredia „Metodiky pre hodnotenie klimatických rizík spojených s nepriaznivými dôsledkami zmeny klímy“ bolo SAŽP k 31.12.2023 vypracovaných **10 metodických usmernení**, ktoré boli vo viacerých oblastiach doplnené o analytické rozbory a prípadové štúdie, ktoré majú komplementárnou formou napomôcť čitateľovi/užívateľovi týchto produktov pochopiť hĺbku a šírku riešenej problematiky v oblasti adaptácie na zmenu klímy.

Ide o nasledujúce metodiky:

- METODICKÉ USMERNENIE NA VYPRACOVANIE STRATÉGIE/AKČNÉHO PLÁNU ADAPTÁCIE NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY - [link](#)
- METODICKÉ USMERNENIE PRE POSUDZOVANIE KLIMATICKEJ ZRANITEĽNOSTI A KLIMATICKEJ ODOLNOSTI PODNIKA TEĽSKÝCH SUBJEKTOV - [link](#)
- METODICKÉ USMERNENIE PRE PODPORU ZAVÁDZANIA RIEŠENÍ ZELENEJ INFRAŠTRUKTÚRY: ANALÝZA BARIÉR, PODPORA IMPLEMENTÁCIE DOBREJ PRAXE A ODPORÚČANIA PRE VEREJNÉ POLITIKY - [link](#)
- METODICKÉ USMERNENIE PROCESU ZÍSKANIA, ZBERU A VYHODNOTENIA DÁT A INFORMÁCIÍ V OBLASTI ADAPTÁCIE NA ZMENU KLÍMY PRE POTREBY PLNENIA REPORTINGOVÝCH POVINNOSTÍ NA NÁRODNEJ ÚROVNI I EURÓPSKEJ ÚROVNI - [link](#)
- METODICKÉ USMERNENIE PRE POSUDZOVANIE KLIMATICKEJ ZRANITEĽNOSTI A KLIMATICKEJ ODOLNOSTI NOVÝCH INVESTÍCIÍ A PROJEKTOV A ZAČLENENIE DO PROCESU EIA/SEA - [link](#)
- METODIKA HODNOTENIA A ZOHĽADNENIA RIZÍK SPOJENÝCH S NEPRIAZNIVÝMI DÔSLEDKAMI ZMENY KLÍMY PRI SPRACOVÁVANÍ ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA REGIONÁLNEJ A LOKÁLNEJ ÚROVNI - [link](#)
- METODIKA PRIORITIZÁCIE BROWNFIELDOV PRE ICH EFEKTÍVNU REVITALIZÁCIU PROSTREDNÍCTVOM SCÉNAROV BUDÚCEHO VYUŽÍVANIA - [link](#)
- HODNOTENIE MIERY RIZIKA A ZRANITEĽNOSTI PRIEMYSELNÝCH AREÁLOV A ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ Z HĽADISKA ICH PRIPRAVENOSTI A ZABEZPEČENIA VOČI RIZIKÁM SÚVISIACIM S NEPRIAZNIVÝMI DÔSLEDKAMI ZMENY KLÍMY - [link](#)
- METODIKA PRE ZOHĽADNENIE A POSÚDENIE HODNOTY KRAJINY/EKOSYSTÉMOV/BIODIVERZITY - [link](#)
- HODNOTENIA MIERY RIZIKA A ZRANITEĽNOSTI LÍNIOVÝCH STAVIEB A PRODUKTOVODOV Z HĽADISKA ICH PRIPRAVENOSTI A ZABEZPEČENIA VOČI RIZIKÁM SÚVISIACIM S NEPRIAZNIVÝMI DÔSLEDKAMI ZMENY KLÍMY - [link](#)

Z REGIÓNOV VYBERÁME

Adaptačný plán Bratislavského samosprávneho kraja na zmenu klímy

Adaptačný plán hodnotí zraniteľnosť územia BSK na zmenu klímy, definuje víziu a strategické ciele v oblasti adaptácie na zmenu klímy, odporúča riešenia pre zmierňovanie dôsledkov zmeny klímy a popisuje proces implementácie plánu. Prijatý bol v roku 2023.

Dostupný je na tomto [linku](#).

Akčný plán pre zmiernovanie a prispôsobovanie sa zmene klímy na území mesta Brezno

Hlavným cieľom tohto plánu je vytvorenie stratégie, ktorá povedie mesto Brezno **k prispôbeniu sa novým prírodným podmienkam vyplývajúcich z meniacej sa klímy**. Úspešná adaptácia na zmenu klímy povedie k nižšiemu ohrozeniu ľudí i prírody (nižšia zraniteľnosť) a vyššej odolnosti voči nepriaznivým udalostiam (vyššia reziliencia). Nebude pritom ohrozená kvalita života, životné prostredie, bezpečnosť obyvateľov, ani ekonomický a spoločenský rozvoj spoločnosti.

Tento dokument vznikol v rámci projektu „**Akčný plán a opatrenia mesta Brezna zamerané na zmiernenie dôsledkov zmeny klímy**“, podporeného Nórskom prostredníctvom Nórskeho grantu a spolufinancovaného zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky a z rozpočtu mesta Brezno.

Dostupný je na tomto [linku](#).

Príprava Stratégie adaptácie mesta Púchov

Stratégiu adaptácie spracováva SAŽP ako pilotný projekt v rámci plánu hlavných úloh. Ide o implementáciu [metodiky](#), ktorá bola vypracovaná v roku 2023 na SAŽP. Mesto Púchov si SAŽP vybrala ako aktívnu samosprávu v oblasti životného prostredia a ako dvojnásobného víťaza v súťaži ENVIROMESTO 2021 a 2023.

Stratégia adaptácie je v súčasnosti v štádiu rozpracovania. V rámci prípravnej fázy spracovania stratégie sa riešiteľský kolektív stretol s predstaviteľmi mesta, zabezpečila sa informovanosť obyvateľov a poslancov, vytvorila sa pracovná skupina zainteresovaných strán a uskutočnilo sa participatívne stretnutie za účelom výberu kľúčových systémov, na ktoré pôsobia [najvýznamnejšie klimatické ohrozenia](#) pre mesto Púchov. Aktuálne sa spracováva hodnotiaci časť stratégie adaptácie. Hodnotenie prebieha prostredníctvom indikátorov jednotlivých zložiek rizík (zraniteľnosť, expozícia a ohrozenie) v rámci celého modelového územia, ale aj pre veľmi zraniteľné skupiny obyvateľstva a miesta. Ako súčasť hodnotenia sa spracovala aj [pocitová mapa](#), v ktorej obyvatelia zaznamenávali svoje pocity vo vzťahu ku klimatickým ohrozeniam. V rámci spracovania výsledkov sa overujú viaceré postupy hodnotenia rizík, ktoré sú uvedené v metodike.

PODUJATIA

■ Konferencia NATURANCE

Konferencia sa uskutočnila v dňoch 23. – 24. mája 2024 v priestoroch Inštitútu pre analýzu aplikovaných systémov vo Viedni v rámci **projektu NATURANCE**. Projekt NATURANCE je 3,5-ročný projekt programu Horizont Európa, ktorý skúma technickú, finančnú a prevádzkovú uskutočniteľnosť a výkonnosť riešení založených na kombinácii financovania rizika katastrof a investícií do prírody blízkyh riešení (NbS). Výsledky projektu prispievajú k vytvoreniu priaznivých politických, obchodných a trhových podmienok pre NbS a ekonomiku a v dlhodobom horizonte k zlepšeniu obchodných inovačných systémov tak, aby sa pri meraní ekonomickej výkonnosti zväžilo využívanie a vyčerpávanie prírodných zdrojov. Preukázaná vhodnosť a životaschopnosť nových poistných a investičných obchodných modelov bude základom procesov strategického plánovania.

Viac informácií o projekte nájdete na nasledovnom [linku](#).

■ Stretnutie expertov na adaptáciu v rámci siete Eionet

V dňoch 6. a 7. júna 2024 sa vo Viedni konalo fyzické **stretnutie expertnej skupiny pre adaptáciu na zmenu klímy** pod Európskou environmentálnou agentúrou (EEA). Skupina je súčasťou siete Eionet (Európska environmentálna informačná a monitorovacia sieť), ktorá združuje expertov z európskych krajín pre rôzne environmentálne témy.

Experti sa počas stretnutia dozvedeli o ďalších plánoch nielen EEA, ale aj konzorcia 18 organizácií, ktoré sa označuje ako European Topic Centre Climate Adaptation. Zaujímavou aktivitou bude napríklad preskúmanie využiteľnosti umelej inteligencie za účelom zlepšenia európskej adaptačnej webplatformy Climate-ADAPT. Väčšina dvojdňového programu však pozostávala z diskusií a výmeny názorov. Jednou z najdôležitejších tém posledných týždňov bolo publikovanie Európskeho hodnotenia klimatických rizík (EUCRA). Viacerí zúčastnení ho ocenili, najmä ako nástroj na zvyšovanie povedomia laickej, ale aj odbornej verejnosti. V rámci diskusie o podpore malých samospráv prezentovalo Maďarsko aktivity svojho adaptačného centra umiestneného pod hydrometeorologickým ústavom. Výzvami podpory samospráv vo všeobecnosti je rozpočet, zachovanie politickej podpory v prípade národných programov, dobrovoľnosť adaptácie (v prípade absencie legislatívy), ale aj otázka zachovania inovatívnosti pri dlhoročných programoch podpory ako napríklad pri rakúskom programe KLAR!. Naopak hnacím prvkom je angažovaná lokálna komunita. Paralelná debata k zdraviu sa dotkla tém ako mentálne zdravie, zraniteľné skupiny či dokonca ochrana osobných údajov. Počas druhého dňa sa diskutovalo o téme monitorovania, hodnotenia a učenia a o stále aktuálnejšej téme financovania adaptácie v súkromnom sektore. Program spestrila návšteva hydrologického laboratória vo Viedni pod BOKU University Wien, kde prebieha základný výskum ohľadom sedimentov či vegetácie, ale aj experimenty zamerané napríklad na otázku, aký prúd vody v kombinácii s jej výškou dokáže človek ustáť.

Viac informácií o sieti EIONET sa dočítate na [európskom](#) a [slovenskom](#) Eionet portáli.

VÝCHOVA, VZDELÁVANIE, OSVETA

■ *Kampaň klímaTYzuj sa*

Cielom [kampane](#), realizovanej SAŽP, je uvedomiť si, že zmena klímy je tu a teraz. Každý deň ju ovplyvňujeme a ona ovplyvňuje nás – odkedy vstaneme z postele, až kým nejdeme spať. Brnká na naše emócie a volá nás do akcie! Kampaň pozostáva z 10 mesiacov, 10 tém a 10 výziev, ktoré sa postupne odkrývajú vždy v prvý deň v mesiaci. Do kampane sa môže zapojiť každý, kto má záujem. Či už ide o jednotlivcov, ale aj školské kolektívy. Pre učiteľov prebieha sprievodná aktivita [Učiteľ v akcii](#), ktorá prináša námety na edukačné aktivity.

Od septembra 2024 bude spustené druhé kolo kampane.

■ *Košický kraj otvoril v Kysaku audiovizuálne envirocentrum KlimaPark*

zdroj: SAŽP

Novootvorený [KlimaPark Kysak](#) ponúka jedinečný zážitok z výučby environmentálnej výchovy, jeho súčasťou sú interaktívne miestnosti so 4D panoramatickým kinom či veľkoplošnou LED stenou, ale aj zelená strecha zachytávajúca zrážkovú vodu. Žiaci aj verejnosť sa tu dozvedia viac o zmenách klímy, jej negatívnych dopadoch, ako aj opatreniach zameraných na ochranu životného prostredia. Vzdelávať sa tu je možné zábavným a interaktívnym spôsobom.

■ *Ekocentrum Čuňovo*

zdroj: BSK

Bratislavský samosprávny kraj (BSK) bývalú ruinu kaštieľa premenil na unikátne ekocentrum.

Čunovské **environmentálno-vzdelávacie centrum** sa nachádza na jedinečnom mieste a bude inštitúciou s medzinárodným presahom, aká dosiaľ v kraji nejestvovala. Bratislavská mestská časť Čuňovo totiž leží pri hraniciach s Rakúskom i Maďarskom a zároveň na hranici Chránenej krajiny oblasti Dunajské Luhy. Pozrite si aktuálny [program a aktivity](#), ktoré ponúka.

■ *Stredisko pre zmenu klímy a environmentálnu výchovu Living Lab Dropie, SAŽP*

Stredisko environmentálnej výchovy Dropie je pobytovým strediskom SAŽP. Nachádza sa na Dolnom Žitnom ostrove v katastri obce Zemianska Olča. Poskytuje praktickú environmentálnu výchovu pre širokú cieľovú skupinu. Programy sú orientované na spoznávanie prírodných a kultúrnych hodnôt regiónu Dolného Žitného ostrova a na zvyšovanie povedomia o adaptačných a mitigačných opatreniach na zmenu klímy. Celú ponuku programov nájdete na tomto [webovom sídle](#).

PREČÍTAJTE SI V ČLÁNKOCH NA www.klima-adapt.sk

■ *Varovania Svetovej meteorologickej spoločnosti*

Podľa [najnovšej správy Svetovej meteorologickej spoločnosti \(WMO\)](#) je až 80 % pravdepodobnosť, že globálna teplota občasne prekročí +1,5 °C s predindustriálneho obdobia (1850 – 1900) počas nasledujúcich 5 rokov.

Je to silné varovanie, že sa približujeme k hranici uvedenej v Parížskej klimatickej dohode, ktorá sa vzťahuje k nárastu dlhodobého priemeru teploty vzduchu (na úrovni niekoľkých dekád), nie priemeru jedného až piatich rokov. Krátkodobé prekročenie uvedenej hranice však ešte neznamená, že ročná priemerná globálna teplota presiahne +1,5 °C oteplenie natrvalo (jeden z cieľov Parížskej dohody z roku 2015).

■ *V druhej polovici minulého roka spôsobili povodne škody za viac ako 760 000 EUR*

Viac ako polovicu z tejto sumy tvorili škody na majetku fyzických osôb, ktoré presiahli hranicu 402-tisíc Eur. Obciam vznikli škody za viac ako 211-tisíc a právnickým osobám a podnikateľom za viac ako 100-tisíc. Štátu spôsobili povodne ujmu v hodnote 46-tisíc Eur. Vyplyva to zo **Správy o priebehu a následkoch povodní na území Slovenskej republiky** v období od júla do konca decembra 2023, ktorú vzal dnes na vedomie vládný kabinet. Dokument vypracovalo Ministerstvo životného prostredia SR spoločne s Ministerstvom vnútra SR.

Slovensko zasiahli povodne v druhej polovici minulého roka najmä v letnom a zimnom období. Kým letné povodne boli zapríčinené predovšetkým trvalým či prívalovým dažďom, povodne v zimnom období spôsobil najmä topiaci sa sneh prípadne topiaci sa sneh v kombinácii s dažďom.

zdroj: pixabay

■ *Bratislava: Hlavné mesto má svoj prvý komplexný klimatický plán*

Mesto Bratislava má svoj **prvý komplexný klimatický plán**. Cieľom je zníženie emisií skleníkových plynov o 55 percent do roku 2030 a posilnenie ochrany obyvateľov pred negatívnymi dôsledkami zmeny klímy.

Navrhnuté opatrenia sa týkajú nielen magistrátu a mestských spoločností, ale aj obyvateľov i firiem. Koordinovať ho bude klimatická kancelária, ktorú zriadili v novembri 2023. „V praxi to znamená, že v oblasti napríklad adaptácie a udržateľnej dopravy budeme pokračovať v tom, čo robíme. Nový je rozvoj energetiky a energetickej efektívnosti a zavádzanie, respektíve zvýšenie produkcie energie z obnoviteľných zdrojov,“ uviedla

pre TASR Soňa Andrášová z tímu klimatickej kancelárie.

Akčný plán pre udržateľnú energetiku a klímu hlavného mesta vznikol ako odpoveď na klimatické výzvy, ktorým čelí aj Bratislava. Obsahuje 16 strategických priorít a 65 opatrení, ktoré sú organizované okolo štyroch strategických cieľov. Ide o zníženie tvorby skleníkových plynov do roku 2030 oproti roku 2005 o 55 percent a prípravu mesta na dosiahnutie klimatickej neutrality v roku 2050. Rovnako tak zlepšenie adaptácie mesta na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy vrátane zlepšenia krízového manažmentu. V neposlednom rade je to tiež posilnenie spolupráce s občanmi a firmami na riešení klimatickej zmeny.

Z OTVORENÝCH VÝZIEV NA FINANCOVANIE VYBERÁME

■ Program LIFE

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky ako Národný kontaktný bod pre program LIFE 2021-2027 informovalo o vyhlásení výzvy na predkladanie žiadostí o grant v rámci programu pre životné prostredie a ochranu klímy **LIFE 2021-2027**, ktorú vyhlásila Európska komisia s celkovou alokáciou **571 mil. €**. Výzva je vyhlásená samostatne pre jednotlivé oblasti podpory a typy projektov. V rámci podpory štandardných projektov je na oblasť Zmiernenie zmeny klímy a adaptácia na zmenu klímy vyčlenená alokácia 61,98 mil. €, uzávierka podávania žiadostí je 17.09.2024.

Podrobnejšie informácie sú dostupné na tomto [linku](#).

■ Misijný program CLIMAAX

CLIMAAX je projekt financovaný z programu Horizont Európa, ktorého cieľom je vytvoriť prispôsobený rámec a súbor nástrojov na hodnotenie klimatických rizík, ktorý pomôže komunitám pri hodnotení doterajších skúseností a umožní im konať.

Projekt poskytuje finančnú, analytickú a praktickú podporu európskym regiónom a komunitám, aby lepšie pochopili, pripravili sa a zvládli klimatické riziká a príležitosti.

Aktuálna 2. kaskádová výzva je určená pre verejné subjekty, ktoré **vykonávajú dohľad nad hodnotením rizík súvisiacich s klímou (Climate-Related Risk Assessments) a plánmi riadenia rizík (Risk Management Plans), ako aj neziskové organizácie, ktoré sa venujú zmierneniu vplyvov zmeny klímy a zvyšovaniu odolnosti komunít.**

Čo môžete získať?

- Finančnú podporu až do výšky 300 000 EUR na vypracovanie regionálnych hodnotení klimatických rizík (Regional Climate Risk Assessment)
- Prístup a podporu komplexného metodického rámca a súboru nástrojov z projektu CLIMAAX, ktorý poskytuje štruktúrovaný prístup k hodnoteniu klímy.
- Prispôsobené technické usmernenia na implementáciu metodík špecifických pre daný región s využitím miestnych údajov a metód.
- Prístup k informačným a odborným podujatiam organizovaným projektovým teamom CLIMAAX.

Cieľom návrhov **by malo byť vypracovanie regionálneho hodnotenia klimatických rizík prostredníctvom:**

- dodržiavania metodologickej koherencie (riešenie nebezpečenstva, expozície a zraniteľnosti); za použitia kvantitatívnych metód s relevantnými údajmi (založenými na pozorovaní alebo modeloch);
- riešenie rôznych klimatických rizík (viacero nebezpečenstiev);
- zabezpečenie porovnateľnosti medzi regiónmi a časovými rámcami pre komplexnú syntézu klimatických rizík;
- návrh musí zahŕňať trojfázový prístup.

Viac informácií ku **kaskádovej výzve projektu CLIMAAX** je dostupných na tomto [webovom sídle](#).

Druhá kaskádová výzva bude otvorená skoro 4 mesiace od **1. júla 2024** do **15. októbra 2024**.

Tí žiadatelia, ktorí v prvej výzve neuspeli sú vyzvaní, aby svoje žiadosti podali opätovne!

■ Program Slovensko

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (MIRRI SR) vyhlásilo 15. februára 2024 výzvu na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku pre **projekty integrovaných územných investícií so zameraním na podporu rozvoja prvkov zelenej a modrej infraštruktúry v mestách a obciach**. Uzavretá bude v čase, keď dôjde k schváleniu žiadostí v celkovom objeme finančných prostriedkov alokovaných na túto výzvu.

Výzva je zameraná na financovanie aktivít, ako sú napríklad podpora revitalizácie a tvorby sídelnej zelene – parky, líniová zeleň pri komunikáciách, historická zeleň a podobne. Oprávnenými na financovanie sú aj realizácie zelených striech, zelených stien, revitalizácia mestských lesov a lesoparkov. V rámci prvkov súvisiacich s vodou – modrá infraštruktúra – ide napríklad o dažďové záhrady, vsakovacie nádrže ale aj umelo vytvorené vodné prvky ako sú fontány a rosiče vzduchu.

Výzva na podporu rozvoja prvkov zelenej a modrej infraštruktúry v obciach a mestách je dostupná na tomto [linku](#).

PREDSTAVUJEME RIEŠENÉ PROJEKTY

■ Projekt Clim4Cast

Problematika nebezpečných javov, ako sú sucho, vlny horúčav a počasie vhodné pre vznik a šírenie požiarov, ktoré priamo ohrozujú človeka, aj životné prostredie si urgentne vyžaduje pozornosť. To je hlavnou motiváciou zapojenia sa Slovenského hydrometeorologického ústavu do stredo európskeho **projektu Clim4Cast**, ktorého realizácia začala v marci 2023. Jedným z hlavných cieľov projektu je vytvoriť viacdennú predpoveď spomínaných nebezpečných javov (sucho, vlny horúčav a požiarne nebezpečenstvo). Tento predpovedný nástroj bude implementovaný do už existujúcich národných monitorovacích platforiem, čo zaručí udržateľnosť výstupov projektu, ako aj zjednoduší a sprehladní prístup k dôležitým informáciám pre všetky záujmové strany. Dôležitou úlohou je aj príprava akčného plánu navrhujúceho vhodný reakčný mechanizmus. Výstupy projektu tak budú slúžiť ako systém včasného varova-

nia, ktorý môže byť využívaný rôznymi zainteresovanými subjektmi a môže byť implementovaný do národných právnych rámcov.

Momentálne prebieha operatívne testovanie produktov zameraných na požiarne nebezpečenstvo a vlny horúčav, ktorého súčasťou sú, najmä pri testovaní produktov zameraných na požiarne nebezpečenstvo, zástupcovia asociovaných partnerov projektu v oblasti lesníctva. Takéto testovanie odborníkmi z praxe by malo zaisťiť vysokú výslednú kvalitu mapových produktov, ktoré budú odzrkadľovať realitu v teréne.

Ukončenie projektu je plánované vo februári 2026.

Viac informácií o projekte Clim4Cast nájdete na tejto [stránke](#).

Interreg
CENTRAL EUROPE

Co-funded by
the European Union

Clim4Cast

PRÍKLADY DOBREJ PRAXE

■ Bratislava – Karlova Ves – Odolné sídliská

Hlavným cieľom 5,5 ročného projektu **DELIVER: DEveloping resilient, low-carbon and more LIVable urban Residential area - Sídliská ako živé miesta odolné voči zmene klímy** bolo zvyšovať odolnosť sídlisk voči dopadom klimatickej zmeny, a to za pomoci realizácie vyváženého spektra adaptačných a mitigačných opatrení. MČ Bratislava-Karlova Ves ako hlavný koordinátor projektu spolu so svojimi partnermi projektu BROZ, Ci2, o.p.s., iEPD a KRI od 15. júna 2018 do 15. decembra 2023 realizovali množstvo aktivít, ktoré inšpirovali mnohé samosprávy na Slovensku aj v zahraničí. Realizáciou opatrení sa podarilo prispieť k zníženiu uhlíkovej stopy mestskej časti, zlepšiť kvalitu života obyvateľov za pomoci zrealizovaných zelených opatrení a opatrení na podporu biodiverzity a vďaka hĺbkovým obnovám dvoch verejných budov prispieť k zníženiu finančných nákladov na správu a údržbu majetku mestskej časti.

Súhrnný prehľad zrealizovaných aktivít pre podporu cieľov projektu Sídliská ako živé miesta odolné voči zmene klímy nájdete v brožúrke [Zhrnutie projektu \(Layman's report\)](#).

Projekt DELIVER je vo svojej komplexnosti použitých riešení unikátny a jeho prínosy pre obyvateľov mestských sídiel cez zlepšenie životného prostredia v ich okolí bude potrebné rozvíjať a udržiavať aj po ukončení realizácie aktivít projektu. MČ Bratislava-Karlova Ves preto spolu so svojim partnermi pripravila Plán udržateľnosti výstupov projektu. Táto brožúra poskytuje prehľadný sumár naplánovaných aktivít smerujúcich k udržateľnosti zrealizovaných riešení pre napĺňanie jednotlivých cieľov projektu.

Viac o informáciách sa dočítate na webovom sídle [projektu](#).

Vydáva:

Ministerstvo životného prostredia SR v spolupráci so Slovenskou agentúrou životného prostredia

Viac informácií na www.klima-adapt.sk.